

Arányos fejlesztést!

Csupán egyetlen fióknyvtári építkezésről kérünk felvilágosítást a Szolnoki Megyei Könyvtártól, a válasz mégis hosszú lista volt: a könyvtár 22 tételben sorolta fel a megye területén folyó vagy a közel múltban befejezett, illetve a közeli megvalósulás szakaszában levő építkezéseket, közöttük községi könyvtárakét is, például a 96 m² alapterületű jászki-séri és a 140 m²-es fegyver-neki építkezést. A járási és a városi könyvtárakban szintén megoldódnak a helyiséggondok.

De más téren is rohamos a fejlődés. Két évvel ezelőtt még úgy látszott, hogy a megye könyvállományának növekedése nem lesz elegendő az ötéves terv célkitűzésének teljesítésére. Azóta a tanácsok áldozatkészségéből Szolnok megye nemcsak behozta a lemaradását, hanem már 1963 végén csaknem elérte az ötéves terv előirányzatát: csupán 10 kötet hiányzott az 1000 lakosra tervezett 1200 kötetből.

Persze nemcsak Szolnok megyében ilyen nagy a fejlődés: az ország legtöbb megyéjébe jó érzés időnként ellátogatni, mert nemcsak a 10 évvel ezelőtti viszonyok gyökeres megváltozását veheti tudomásul a látogató, hanem megismeri, hogy 1—2 évvel előbb látott könyvtárakra sem ismer rá, annyira átalakultak, megszépültek. Sajnos azonban nem mindenütt tapasztalható megfelelő fejlődés. Vannak megyék, amelyeket mintha elkerülte volna a kedvező változások szele. Néhol pedig a megyén belül is aránytalan a fejlődés, bizonyos vonatkozásban alig van előrehaladás, szinte megállt az idő. Szabolcs megyében járunkban például szembe-szökő volt az az ellentét, amely a tanácsai gondosko-

dást bizonyító jó létszámviszonyok és a megye központi könyvtárának elhanyagoltsága között feszül.

Nyíregyházán a magán-tulajdonban levő, földszintes, sivár épület csaknem olyan, mint 10—12 évvel ezelőtt. A gazdasági épület némi átalakításán kívül alig látható valami változás. Az olvasók és a könyvtárosok részére nem áll rendelkezésre semmilyen higiénikus mellékhelyiség, a feldolgozó szoba levegőtlen, a hálózati csoport helyisége közvetlenül nem szellőztethető, a szűk könyvkötőműhelyben csak ügyvel-bajjal lehet közlekedni. Az olvasószolgálati részlegnek pedig nemcsak a látványa kiábrándító, hanem a rossz helyiségviszonyok a könyvtár fő feladatainak elvégzését is gátolják: az egész nap villanyfényvel megvilágított 46 m²-es kölcsönzőbe 24 000 kötet könyvet kellett bezsúfolni, és a mennyezetig tömött állványok létráin veszélyes tornamutatványokat végeznek a könyvtárosok. Az elmúlt év végén 3275 volt a beiratkozott olvasók száma. Amikor ott jártunk, a déli órákban csak 12 olvasó állt a kölcsönzőpult előtt, de ezzel a néhány emberrel is teljesen megtelt a kölcsönző. Az olvasók közül sokan sürgetik a szabadpolcos kölcsönzés bevezetését. De hol? Beeresszék őket az állványok közé, hogy rájuk dőljön valamelyik, mint egyszerű az egyik könyvtárosra? Mászassák fel az olvasókat a létrákra? Ültessék be jószívvel őket az „olvasóterembe”, hogy ott 2 könyvtárosi munkahely, 3 kis asztal, 8 szék, 2 katalógus szekrény, folyóiratállvány és 1373 kötet kézikönyvtársaságában, no meg a könyvtár hivatali telefonjának állandó csörgése közepette „nyugodtan” olvas-

gassanak a rendelkezésükre álló 25 m²-en?

A gyermekolvasók helyzete még tűrhetetlenebb: az 1434 olvasót kirakták a megyei úttörőházból, s most a 7400 kötet könyvvel és 4000 diafilmmel rendelkező gyermekkönyvtár a megyei könyvtár épületének egyik, 31 m²-es szobájában „működik”. Naponta 80—100 gyermekolvasó kér bebecsátást ide, de a tömegesen érkező gyerekek közül egyszerűen csak 5—6-ot engedhetnek be a könyvtárosok. A többi a közös előtérben várakozik, miközben az oda belépő felnőtteket valószínűleg elriasztja a zsbongó, lármázó gyermekhad.

Lapunk minden száma bőségesen közöl híreket, beszámolókat, képeket a legújabb, szebb és még szebb könyvtárakról. A könyvtárépítési példák nemcsak a könyvtárügy fejlődéséről, pezsgő olvasómozgalomról tanúskodnak, hanem bebizonyították azt is, hogy ma már a szép könyvtárak létesítése az olvasómozgalom legfőbb tartaléka, az olvasótábor kiterjesztésének, különösen a kezdő olvasók megnyerésének legjobb eszköze. A szép, korszerű megyei könyvtár pusztá léte is lelkesedéssel tölti el a hozzátartozó könyvtárak társadalmi munkás könyvtárosait, mert a szakma tekintélyének és komolyságának kézzelfogható tanúbizonyosságát adja. A kis könyvtárak fenntartói számára természetesen ugyanolyan vonzóerőt jelent: szinte kötelezi őket arra, hogy a saját lehetőségeiknek, viszonyaiknak megfelelően, környezetükhöz arányosítva igyekezzenek elérni vagy felülmúlni a példakép által teremtett színvonalat.

Gerő Gyula